Llywodraeth Cymru
Welsh Government

www.llyw.cymru

Profion darllen a rhifedd yng Nghymru

Gwybodaeth i rieni a gofalwyr plant ym Mlynyddoedd 2 i 9

mae addysg yn dechrau **yn y cartref**
education begins **at home**

Cynnwys

Pam y cafodd y profion cenedlaethol eu cyflwyno?.....3

Sut brofion ydynt?.....4

Pryd fydd y profi yn digwydd?.....5

Oes rhaid i bob plentyn sefyll y profion?.....5

Beth all y profion ddweud wrthyf am ddysgu fy mhlentyn?.....6

Sut fydda i'n gwybod canlyniadau fy mhlentyn yn y profion?.....7

Beth yw sgôr safonedig?.....8 - 9

Beth yw mesur cynnydd?.....10 - 11

A ddylwn helpu fy mhlentyn i baratoi ar gyfer y profion?.....12

Alla i helpu fy mhlentyn i wella ei ddarllen a'i rifedd?.....13

Cysylltiadau defnyddiol 14

WG24799
ISBN: 978-1-4734-3207-0
© Hawlfraint y Goron Ebrill 2015

Gwybodaeth i rieni a gofalwyr

Mae plant o Flwyddyn 2 i 9 bellach yn sefyll profion cenedlaethol mewn darllen a rhifedd pob haf. Mae'r daflen hon yn egluro beth fydd y profion yn ei olygu a'r hyn fydd canlyniadau'r profion yn ei ddweud am ddysgu eich plentyn.

Pam y cafodd y profion cenedlaethol eu cyflwyno?

Mae ysgolion wedi defnyddio profion erioed i weld pa mor dda y mae plant yn datblygu. Mae trefnu profion cenedlaethol sydd wedi'u datblygu'n benodol i Gymru'n golygu bod gan athrawon ym mhob ysgol yr un wybodaeth o ran sgiliau darllen a rhifedd eu disgyblion. Gall y profion ddangos lle y gallai fod angen cymorth ar rai plant i wella eu sgiliau. Gall ysgolion gymharu cyflawniad mewn darllen a rhifedd yn eu hysgolion gyda'r hyn sy'n digwydd yn genedlaethol.

Sut brofion ydynt?

Darllen

Mae'r profion darllen yn cynnwys cwestiynau byr yn seiliedig ar ddau neu fwy o destunau. Bydd rhai o'r cwestiynau yn canfod pa mor dda y mae'r disgyblion wedi deall y testun, a'r lleill yn anelu at weld a yw plant yn gallu llunio barn am yr hyn y maent yn ei ddarllen. Cyn i'r prawf ddechrau, caiff y plant gyfle i ymarfer rhai cwestiynau er mwyn iddynt wybod sut fathau o gwestiynau yw'r ddau fath, a'r hyn a allai gael ei ofyn.

Mae profion darllen yn y Gymraeg a'r Saesneg. Mae pob prawf yn cymryd hyd at awr ond caiff y plant ieuengaf seibiant hanner ffordd drwy'r prawf. Mae plant ym Mlynyddoedd 4 i 9 mewn ysgolion cyfrwng Cymraeg yn sefyll y profion yn y ddwy iaith. Dim ond y prawf darllen Cymraeg mae disgwyl i blant ym Mlynyddoedd 2 a 3 ei sefyll, er y gall ysgolion ddewis gadael i ddisgyblion Blwyddyn 3 sefyll y prawf darllen Saesneg hefyd.

Rhifedd

Mae dau fath o brofion rhifedd.

1. Mae'r prawf trefniadol yn mesur sgiliau megis rhifedd, mesur a data.
2. Mae'r prawf rhesymu yn mesur pa mor dda y gall plant ddefnyddio yr hyn y maent yn ei wybod i ddatrys problemau pob dydd.

Mae cyfieithiadau Cymraeg a Saesneg ar gael ar gyfer y ddau brawf. Mae pob prawf rhifedd yn cymryd hyd at hanner awr, ond eto, caiff y plant ieuengaf egwyl yn ystod y profion.

Pryd fydd y profi yn digwydd?

Bydd ysgolion cynradd yn cynnal y profion yn ystod y cyfnod o **5 i 12 Mai 2015**. Bydd ysgolion uwchradd ac ysgolion canol yn cynnal y profion yn ystod y cyfnod o **29 Ebrill i 12 Mai 2015**. O fewn y cyfnod hwn, mae'n rhaid i'r ysgol drefnu amserlen y profion a dylent adael i chi wybod pryd fydd eich plentyn yn sefyll y profion. Gall y plant sefyll y profion mewn grwpiau dosbarth neu mewn grwpiau mwy, efallai yn neuadd yr ysgol.

Oes rhaid i bob plentyn sefyll yr arholiadau?

Dylai'r rhan fwyaf o blant sefyll y profion, ond efallai y bydd angen trefniadau mynediad arbennig ar rai ohonynt.
Er enghraifft, mae fersiynau print bras a Braille o'r profion ar gael i blant sydd â phroblemau gweld.
Nifer bach iawn o blant fydd ddim yn gallu sefyll y profion.
Bydd penaethiaid yn ystyried yn ofalus a ddylai rhai plant sefyll un neu fwy o'r profion.

Beth all y profion ddweud wrthyf am ddysgu fy mhlentyn?

Gall y profion roi gwybodaeth ddefnyddiol i ychwanegu at yr hyn y mae athro eich plentyn yn ei wybod am ei sgiliau darllen a'i sgiliau rhifedd o'i waith bob dydd yn y dosbarth.
Gall athrawon ddefnyddio'r canlyniadau i nodi cryfderau a hefyd y meysydd ble mae'n bosib y bydd angen rhagor o help. Efallai y byddant yn rhannu'r wybodaeth hon gyda chi yn ystod cyfarfodydd rhieni.

Fodd bynnag, dim ond profi ystod cyfyng o sgiliau a galluoedd y gall unrhyw un prawf ei wneud. Ni all y profion darllen roi unrhyw wybodeth am sgiliau siarad, gwrando neu ysgrifennu. Ni all y profion rhifedd brofi dealltwriaeth eich plentyn o ffurf a gofod. Ni fydd rhai plant yn rhoi o'u gorau ar ddiwrnod y prawf.
O ganlyniad, ni fydd canlyniadau'r prawf ohonynt eu hunain yn rhoi darlun cyflawn o'u gallu. Mae pob prawf wedi'i gynllunio i fesur cyrhaeddiad ar draws yr ystod disgwyliedig ar gyfer pob grŵp blwyddyn. Ni fydd y profion yn rhoi gwybodaeth ddibynadwy bob amser am blant sy'n gweithio ar eithaf yr ystod ar gyfer eu hoedran.

Mae'n bwysig i drafod cynnydd eich plentyn gyda'r athro yn seiliedig ar y dystiolaeth sydd ganddynt, yn hytrach na chanolbwyntio ar ganlyniad un prawf. Mae hefyd yn bwysig i gofio nad yw pob plentyn yn datblygu ar yr un raddfa.

Sut fydda i'n gwybod canlyniadau fy mhlentyn yn y profion?

Erbyn diwedd tymor yr haf, byddwch yn derbyn canlyniadau gan yr ysgol o bob prawf y mae eich plentyn wedi'i sefyll. Dylid darllen y canlyniadau ochr yn ochr ag adroddiad blynyddol eich plentyn.

Mae'r profion yn rhoi dau fath o sgôr, sgôr safonedig a mesur cynnydd. Mae'r ddau fath yma o ganlyniadau yn wahanol iawn i'r canlyniadau y gallech fod wedi dod ar eu traws mewn sefyllfaoedd eraill, er enghraifft 9 allan o 10 neu 65%.

Beth yw sgôr safonedig?

Nid yw sgôr o ‘6 allan o 10’, er enghraifft, yn dangos pa mor anodd yw prawf neu sut y mae un plentyn wedi perfformio o’i gymharu â phlant eraill sy’n sefyll yr un prawf. Os yw y rhan fwyaf o’r disgyblion eraill oedd yn sefyll y prawf wedi cael sgôr o 9 allan o 10, yna nid yw 6 yn sgôr dda. Ond os mai 2 allan o 10 oedd cyfartaledd y sgôr, yna mae 6 yn sgôr dda iawn. Bydd y sgôr safonedig o’r profion cenedlaethol yn dweud wrthych pa mor dda y mae eich plentyn wedi perfformio o’i gymharu â phlant eraill o’r un oedran (**mewn blynyddoedd a misoedd**) sy’n sefyll yr un prawf ar yr un pryd. 100 yw’r sgôr safonedig cyfartalog a bydd gan oddeutu ddwy ran o dair o’r plant sy’n sefyll y prawf sgôr safonedig o rhwng 85 a 115. Felly, **gallai** sgôr safonedig sy’n is na 85 olygu bod rhywfaint o anhawster gyda darllen neu rifedd fel y caiff ei fesur yn y prawf.

Mewn rhai achosion, gallai cymhlethdod y cwestiynau mewn prawf olygu nad yw’n bosib cofrestru sgôr safonedig ar gyfer plentyn ble mae ei sgiliau darllen a rhifedd yn datblygu’n arafach na’r disgwyl. Dim ond ‘llai na 70’ fyddai’n bosib ei roi. Os mai dyma’r achos, bydd athro eich plentyn yn defnyddio dulliau eraill i asesu sut y mae ei sgiliau yn datblygu. Un o’r pethau y gallai athro ei wneud fyddai gadael i’ch plentyn ateb y cwestiynau o brawf ar gyfer y grŵp blwyddyn is i weld a yw hyn yn helpu i gael darlun gwell o ble, o bosibl, y mae angen help er mwyn gweld cynnydd.

Felly hefyd, dim ond sgôr safonedig o ‘dros 140’ y gellir ei roi i’r rhai sy’n cyflawni’n uchel iawn, gan nad yw’r prawf yn mesur terfyn eu sgiliau.
Eto, bydd modd i’r athrawon roi mwy o wybodaeth i chi am allu eich plentyn.

Beth yw mesur cynnydd?

Mae'r mesur cynnydd yn dangos pa mor dda y mae eich plentyn wedi perfformio o'i gymharu â phob dysgwr arall a wnaeth sefyll yr un prawf o fewn y grŵp blwyddyn. Bydd edrych ar y mesur cynnydd o flwyddyn i flwyddyn yn eich helpu i dracio cyflawniad eich plentyn yn y profion dros amser. Byddai mesurau cynnydd sy'n gymharol debyg o flwyddyn i flwyddyn yn awgrymu bod eich plentyn yn cyflawni cynnydd cyson o fewn ei grŵp blwyddyn. Mae gwahaniaethau bach o flwyddyn i flwyddyn yn ddisgwyliedig. Os yw marc eich plentyn yn aros oddi fewn i'r bloc tywyllach o flwyddyn i flwyddyn mae hyn yn golygu bod eich plentyn yn cadw ei safle yn y grŵp blwyddyn. Bydd symudiad rhwng y blociau dros y blynyddoedd (unai i fyny neu i lawr) yn crybwyll y byddai'ch plentyn yn elwa o fwy o gefnogaeth neu sialens. Bydd modd i athro eich plentyn drafod mewn rhagor o fanylder gynnydd eich plentyn ymhob agwedd ar ddarllen neu rhifedd (nid dim ond y profion) a pha gamau a all gael eu cymryd i wella ei sgiliau.

Dehongli siartiau'r mesur cynnydd

Mesur Cynnydd: Y prawf rhifedd gweithdrefnol

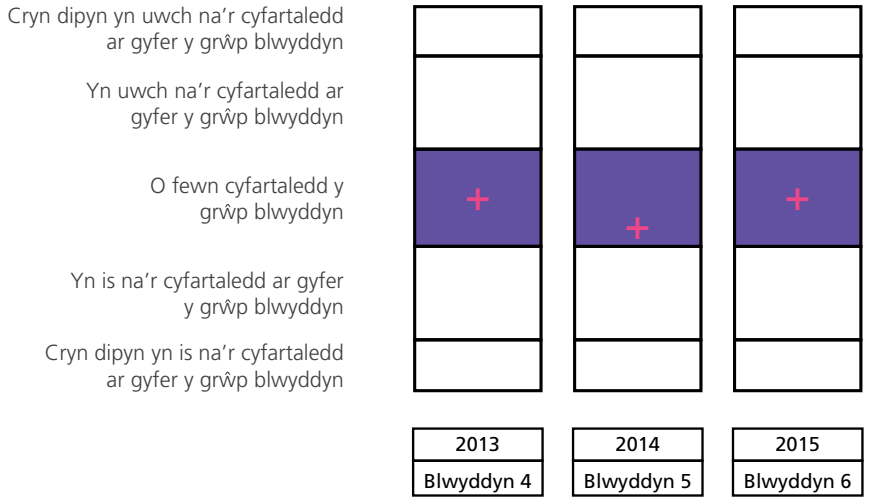

Daw'r siart enghreifftiol uchod o'r daflen ganlyniadau a gaiff ei chreu ar gyfer pob plentyn a fydd yn sefyll y profion. Caiff sgôr sylfaenol y plentyn yn 2013 ac yna'r mesur cynnydd bob blwyddyn ar ôl hynny eu marcio fel croes mewn bloc mwy tywyll er mwyn dangos sut y mae ei berfformiad yn y prawf yn cymharu â pherfformiad dysgwyr eraill yn yr un grŵp blwyddyn o'r Cwricwlwm Cenedlaethol. Dengys y siart uchod fod sgôr y plentyn yn y prawf rhifedd gweithdrefnol yn cyfateb i'r sgôr gyfartalog ar gyfer ei grŵp blwyddyn ymhob un o'r tair blynedd. Mae wedi cyflawni cynnydd da yn unol â'r disgwyl dros y tair blynedd ac yn cadw'i safle oddi fewn i'r grŵp blwyddyn.

A ddylwn helpu fy mhlentyn i baratoi ar gyfer y profion?

Na ddylech. Un darn o dystiolaeth yw'r profion am gyflawniad eich plentyn. Y ffordd orau i baratoi eich plentyn yw gwneud yn siŵr nad ydyw'n poeni.

Alla i helpu fy mhlentyn i wella ei ddarllen a'i rifedd?

Gallwch, yn bendant! Gall helpu gyda dysgu eich plentyn yn y cartref a thu allan i'r cartref wneud gwahaniaeth mawr i'w ddatblygiad. Byddai unrhyw un o'r canlynol yn help mawr.

- Darllen a siarad am unrhyw fath o destun megis llyfrau, cylchgronau, tudalennau ar y we, taflenni, hysbysebion.
- Defnyddio rhifau wrth siopa, cynllunio teithiau, edrych ar sgoriau pêl-droed, amser rhaglenni teledu.
- Rhannu gweithgareddau sy'n golygu darllen a rhifedd fel coginio, chwarae gemau bwrdd, gwylio neu gymryd rhan mewn chwaraeon, ysgrifennu e-byst.
- Trafod geiriau a rhifau rydych yn dod ar eu traws o ddydd i ddydd.
- Am syniadau hwyliog ar ffyrdd i helpu eich plentyn adref cymerwch olwg ar y wefan www.facebook.com/dechraucartref

Cysylltiadau defnyddiol

Cewch ragor o gyngor a chanllawiau ar gynorthwyo eich plentyn â darllen a thrin rhifau drwy edrych ar y gwefannau canlynol.

Mae addysg yn dechrau yn y cartref.
Bydd y pethau yr ydych yn ei wneud yn y cartref yn helpu eich plentyn wneud cymaint yn well yn yr ysgol.
Am syniadau, ewch i:

facebook.com/dechraucartref **@dechraucartref**

Mae **Booktrust Cymru** wedi creu ystod o raglenni a phrosiectau i helpu unigolion o bob oed a chefndir i fwynhau darllen ac ysgrifennu.
www.booktrust.org.uk/cymru

Rhifedd genedlaethol – rhowch help llaw i'ch plentyn gyda rhifedd.
www.nationalnumeracy.org.uk/parents
(Gwefan Saesneg yn unig.)

Bitesize – Adnodd ar-lein rhad ac am ddim gan y BBC i helpu plant gyda'u gwaith cartref.
www.bbc.co.uk/bitesize
(Gwefan Saesneg yn unig.)

Lovereading4kids – bydd yn eich helpu i edrych ar lyfrau a fydd yn eu cyffroi a'u helpu i syrthio mewn cariad â darllen.
www.lovereading4kids.co.uk
(Gwefan Saesneg yn unig.)

Sumdog – dyma wefan sy'n cynnig gemau er mwyn gwneud mathemateg yn hwyl. Gallwch chwarae'r holl gemau am ddim a hefyd ddewis tanysgrifio i gael nodweddion ychwanegol.
www.sumdog.com
(Gwefan Saesneg yn unig.)

Fy ysgol leol – Gwefan sy'n cynnwys gwybodaeth am berfformiad ysgolion ar draws Cymru. **http://fyysgolleol.cymru.gov.uk**

Estyn – cewch wybod mwy am berfformiad ysgol eich plentyn. **www.estyn.gov.uk**

Prydau ysgol am ddim – cewch wybod a ydych yn gymwys. Ewch i **www.llyw.cymru**, gan fynd i'r adran Addysg a Sgiliau ac yna Ysgolion.

Newid am Oes – yn rhoi syniadau a ryseitiau i chi a fydd yn eich cynortho chi a'ch teulu i fod yn fwy iach ac yn fwy hapus.
www.newidamoes.org.uk

MEIC – llinell gymorth gyfrinachol ar gyfer plant a phobl ifanc yng Nghymru. O wybod beth sy'n digwydd yn eich ardal leol i ymdrin â bwlio.
www.meiccymru.org

Her darllen yr haf – yn annog plant i barhau i ddarllen gydol gwyliau'r haf.
www.summerreadingchallenge.org.uk
(Gwefan Saesneg yn unig.)

Hwb – platfform dysgu Cymru gyfan. Yn llawn adnoddau defnyddiol.
http://hwb.cymru.gov.uk

Cangen Adnoddau'r Gymraeg mewn Addysg, Llywodraeth Cymru Yn comisiynu adnoddau addysgol cyfrwng Cymraeg a dwyieithog i gefnogi holl bynciau'r Cwricwlwm Cenedlaethol. Mae'r adnoddau sy mewn fformat digidol ar gael drwy Hwb **http://hwb.cymru.gov.uk/** a'r adnoddau print drwy **www.gwales.com**
Am fwy o wybodaeth cysylltwch ag **adnoddaucymraeg@cymru.gsi.gov.uk**